

da se dobí za razstavo teh učilnih pripomočkov kak prostor v deželnem muzeji — v „Rudolfinum“, če ne tam, pa znabiti v starem muzeji v licejalnem poslopji.

Potem govori še učitelj in deželni poslanec g. Feliks Stegnar, prav gorko podpira g. Lapajnetov nasvêt o potrebi stalne razstave učilnih pripomočkov ter sploh unema zbrane učitelje in jim živo dokazuje, da se za svojo stvar moramo sami brigati in da nikar ne čakajmo, da bi drugi za nas delali. Predsednik se g. Lapajne-tu zahvaljuje za toliko zanimivo poročilo ter želi, da bode te in druge enake važne predloge novi odbor vzprejel in na korist slovenskega učiteljstva vztrajno izvrševal.

Za pregledovalce računov se volijo gg. Furlan, Krulec, in Lušin.

Potem je na vrsti volitev 9 udov v odbor. Voli se po listkih in so izvoljeni gg.: Funtek Anton, učitelj na mestni šoli na Barji; Furlan Jakob, učitelj na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Govekar Fran, nadučitelj v Šiški; Krulec Janez, učitelj na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Lapajne Ivan, ravnatelj meščanske šole in c. k. okrajni šolski nadzornik v Krškem; Praprotnik Andrej, nadučitelj in voditelj I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Stegnar Feliks, c. k. učitelj na Gradu v Ljubljani in deželni poslanec in Žumer Andrej, učitelj na II. mestni deški ljudski šoli in c. k. okrajni šolski nadzornik.

Po zboru pa se je odbor takoj konstituiral tako-le: Praprotnik Andrej, predsednik; Stegnar Feliks, podpredsednik; Govekar Fran, tajnik; Tomšič Ivan, blagajnik in Krulec Janez, knjižničar.

Predsednik: Prisrčno se zahvaljujem vsem vrlim gg. udeležnikom današnje skupščine za trud in požrtvovalnost ter želim, da bi se vedno spominjali gêsla svojega: „V združbi in edinosti je moč in napredek.“

Predno pa se razidemo, ne moremo se lepše posloviti in zaključiti današnjega zborovanja nego tako, da se hvaležno spominjamo našega presvetlega cesarja, ki hoče osrečiti vse národe svoje. V to svrho pozivam ves slavni zbor, da zakliče: „Bog živi in ohrani našega presvetlega cesarja Franca Josipa!“ — Po vsem tem prvo-sednik o poludne zbor sklene.

Popoludne o 1. uri je bil vkupni obed v gostilni pri Virantu, kjer se je vrstilo več napitnic, mej katerimi oménjamo bistre napitnice gosp. Gabrška, ki je v gladkem, živem govoru naglašal potrebo širje izomike slovenskega učiteljstva in zanimanja za národno ljudsko šolo ter potrebo šolskega slovstvenega delovanja.

Književstvo in umetnost.

— „**Metrično računilo iz ploščic**“. Sestavil Luka Lavtar, c. kr. profesor na učiteljski v Mariboru. Naročilo metričnih računil: Oresnik & Prossinagg, Wien, L. Börsegasse 12. Na Dunaji 1887. Založil L. Lavtar. — Natisnil H. Gresser, IX. Maximilianplatz 10. Cena 40 kr. To je naslov mali knjižici, ki popisuje nov aparat za računanje z imenom „Metrično računilo“ (s podobo). Gospod izumitelj tega zelo važnega novega učila pravi v predgovoru: „Kedor prebira razne računice in metodične knjige natančneje, mora se prepričati, da računstvo nij še doseglo one stopnje popolnosti, kakoršno bi jej nekateri radi pripisovali; celó na napačno pot je zašlo. Zato se čuje klic po preustroji računstva zmerom bolj in od raznih strani. Tak preustroj se pa mora na najnižej, na počitovalni stopnji, začeti ter tudi počitovala v ozir jemati, ako potreba zahteva. In v resnici spoznamo po natančnejem premišljevanji, da računski aparati ne zadostujejo skoz in skoz onim zakonom, po katerih se naše misli vršé. Tak aparat, na katerem se more vsaka operacija tako izvrševati, kakor si jo misli učenec od začetka do konca, je v tem spisu popisán, kateri obstoji iz 2 delov. Prvi, teoretični del, utemeljuje njega konstrukcijo. V drugem delu govori se o njegovi uporabi, in

sicer so zaradi boljšega pregleda posamezne operacije vsaka za se obravnavane in ručunski slučajji po stopnjah urejeni, kar občno rabljivost aparata še bolj osvetli. — Žalibog nij mogoče, da bi v takem spisu se spuščali v natančneje metodične razprave, katere se le memogredé navajajo, da je vse boljše razumljivo. Utemeljenje nasprotnih misli, katere se ne ujemajo z metodo vsestranskega obravnavanja števil, mora se pozneje času prepustiti. Sploh pa bodo tudi oni, kateri števila vsestransko obravnavajo, spoznali, da se dá ta aparat bolje rabiti, kakor kak drug obstoječ iz 10 vrst. In ravno to hočemo za zdaj dokazati. — Konečno sodbo moramo pa prepustiti času, kateri potlači vse predsodke in resnici, če včasih tudi pozno, na noge pomaga. V teoretičnem delu gospod izumitelj kaže tako-le: podpore računstva. „Od začetka je bilo računstvo le slabo razvito. Imenovanje števil, njih pisa pripravljalje so velike sitnosti in še večje posamezni računi posebno množenje in deljenje. Za take težave, katere so še le v pretečenem stoletji popolnoma odpravili, bilo je treba podpor. Od začetka si je pomagal človek s svojimi prsti, s kamenčki i. t. d.; pa potreba ga je celó primorala, da je iznašel posebne ručunske naprave, kakoršne so imeli n. pr. Rimljani, Kitajci i. t. d. S takimi napravami je bilo računstvo že mnogo olajšano. Pa, akoravno se je računstvo do danes do najviše popolnosti razvilo, so vendar prisiljeni, da šola vpelje otroke v računstvo na podlogi takih računskih naprav, kakoršnih imamo užé v precej velikem številu. Nauk pa mora biti osnovan po natori učenca in predmeta, torej se tudi ne sme tega prezirati pri napravah namenjenih za podporo računstva. Računske naprave, katera bi tem pogojem na vse strani zadostovala, dandanes še nimamo. Ako ona, katera je v tem spisu popisana, temu popoluoma zadostovati more, določil bo čas; kdor jo pa presojuje brez predsodka, pritrditi mora, da smo storili ž njo en korak naprej. Da jo pa še boljše ocenimo, treba je spregovoriti nekoliko besedi o bistvu in o počitovanji števil. — Srčno želimo, da bi kak spreten strokovnjak to prevažno novo učilo vsestransko preudaril in je potem v „Tovarišu“ popisal ter šolam in učiteljstvu priporočil. Nadejamo se, da bode to dejansko računilo odprlo prvo pot k splošnemu preustroju računstva. Za to pot naše č. učiteljstvo le opozarjamo na to novo prikazen; — pozneje bodedo dalje o njej govorili.

— „**Jos. Stritarjevih zbranih spisov**“ je prišel na svetlo užé 20. snopič.

D o p i s i.

Iz Gorice. Deželni šolski svet za Goriško in Gradiško. Presvetli cesar je imenoval sledeče gospode za člane deželnega šolskega sveta za Gorico in Gradiško za prihodnjih šest let: prošta knezo nadškofijskega kapitlja Jordana, prof. And. Marušica, realkega ravnatelja dr. Egidija Schreiberja in gimnazijskega ravnatelja Pantke-ja. Vsi imenovani bivajo v Gorici.

Iz Krškega. Tukajšnje »Pedagogičsko društvo« je sklenilo, da se na vis. c. k. ministerstvo za bogočastje in uk pošlje peticija za podaljšanje velikih šolskih počitnic na vseh javnih ljudskih in meščanskih šolah. — Da pa naše društvo ne bode osamljeno ostalo s to peticijo, se prosijo vsa učiteljska društva po Slovenskem, da dopošljejo v mnogobrojnem številu jednake peticije na poučno ministerstvo. Ako hočemo učitelji sploh kaj doseči, moramo vedno pred očmi imeti gaslo našega ljubljenege vladarja: »Viribus unitis«.

Tukaj podajem v izvorniku peticijo, koju je odbor »Pedagogičkega društva« poslal vis. ministerstvu za bogočastje in pouk:

Vis. c. kr. ministerstvo za bogočastje in pouk!

Izvrševanje sklep občnega zbora z dne 30. junija t. l. useja si z najglobokejšim spoštovanjem podpisani odbor »Pedagogičkega društva« na Krškem visokemu c. kr. ministerstvu za bogočastje in pouk preložiti najudanejšo peticijo za podaljšanje velikih počitnic na dva meseca na onih ljudskih in meščanskih šolah, kjer ni nobenih srednjih šol.

V naslednjem si useja najponižneje podpisani odbor razložiti razloge, opiraje se pri svoji peticiji, ter naj najudaneje prositi, da bi jih blagovolilo visoko c. kr. ministerstvo za bogočastje in pouk vzeti na um:

Tam, kjer so srednje šole, imajo ljudske in meščanske šole že dvomesečne veliko počitnice. Šole pa, katerim se ta olajšava ni podelila, nahajajo se največ na deželi. Tu je pa mnogo bolj potreba daljšega odmora, nego v mestih. Na deželi, po trgih in manjših mestih potrebujejo stariši svojo deco navadno, da jim pomaga pri raznih opravilih, kar napravi, da se taki otroci telesno veliko bolj trudijo, nego po mestih. Taki otroci prihajajo potem trudni v šolo ter se ne morejo

sicer so zaradi boljšega pregleda posamezne operacije vsaka za se obravnavane in ručunski slučajji po stopnjah urejeni, kar občno rabljivost aparata še bolj osvetli. — Žalibog nij mogoče, da bi v takem spisu se spuščali v natančneje metodične razprave, katere se le memogredé navajajo, da je vse boljše razumljivo. Utemeljenje nasprotnih misli, katere se ne ujemajo z metodo vsestranskega obravnavanja števil, mora se pozneje času prepustiti. Sploh pa bodo tudi oni, kateri števila vsestransko obravnavajo, spoznali, da se dá ta aparat bolje rabiti, kakor kak drug obstoječ iz 10 vrst. In ravno to hočemo za zdaj dokazati. — Konečno sodbo moramo pa prepustiti času, kateri potlači vse predsodke in resnici, če včasih tudi pozno, na noge pomaga. V teoretičnem delu gospod izumitelj kaže tako-le: podpore računstva. „Od začetka je bilo računstvo le slabo razvito. Imenovanje števil, njih pisa pripravljalje so velike sitnosti in še večje posamezni računi posebno množenje in deljenje. Za take težave, katere so še le v pretečenem stoletji popolnoma odpravili, bilo je treba podpor. Od začetka si je pomagal človek s svojimi prsti, s kamenčki i. t. d.; pa potreba ga je celó primorala, da je iznašel posebne ručunske naprave, kakoršne so imeli n. pr. Rimljani, Kitajci i. t. d. S takimi napravami je bilo računstvo že mnogo olajšano. Pa, akoravno se je računstvo do danes do najviše popolnosti razvilo, so vendar prisiljeni, da šola vpelje otroke v računstvo na podlogi takih računskih naprav, kakoršnih imamo užé v precej velikem številu. Nauk pa mora biti osnovan po natori učenca in predmeta, torej se tudi ne sme tega prezirati pri napravah namenjenih za podporo računstva. Računske naprave, katera bi tem pogojem na vse strani zadostovala, dandanes še nimamo. Ako ona, katera je v tem spisu popisana, temu popoluoma zadostovati more, določil bo čas; kdor jo pa presojuje brez predsodka, pritrditi mora, da smo storili ž njo en korak naprej. Da jo pa še boljše ocenimo, treba je spregovoriti nekoliko besedi o bistvu in o počitovanji števil. — Srčno želimo, da bi kak spreten strokovnjak to prevažno novo učilo vsestransko preudaril in je potem v „Tovarišu“ popisal ter šolam in učiteljstvu priporočil. Nadejamo se, da bode to dejansko računilo odprlo prvo pot k splošnemu preustroju računstva. Za to pot naše č. učiteljstvo le opozarjamo na to novo prikazen; — pozneje bodedo dalje o njej govorili.

— „**Jos. Stritarjevih zbranih spisov**“ je prišel na svetlo užé 20. snopič.

D o p i s i.

Iz Gorice. Deželni šolski svet za Goriško in Gradiško. Presvetli cesar je imenoval sledeče gospode za člane deželnega šolskega sveta za Gorico in Gradiško za prihodnjih šest let: prošta knezo nadškofijskega kapitlja Jordana, prof. And. Marušica, realkega ravnatelja dr. Egidija Schreiberja in gimnazijskega ravnatelja Pantke-ja. Vsi imenovani bivajo v Gorici.

Iz Krškega. Tukajšnje »Pedagogičsko društvo« je sklenilo, da se na vis. c. k. ministerstvo za bogočastje in uk pošlje peticija za podaljšanje velikih šolskih počitnic na vseh javnih ljudskih in meščanskih šolah. — Da pa naše društvo ne bode osamljeno ostalo s to peticijo, se prosijo vsa učiteljska društva po Slovenskem, da dopošljejo v mnogobrojnem številu jednake peticije na poučno ministerstvo. Ako hočemo učitelji sploh kaj doseči, moramo vedno pred očmi imeti gaslo našega ljubljenege vladarja: »Viribus unitis«.

Tukaj podajem v izvorniku peticijo, koju je odbor »Pedagogičkega društva« poslal vis. ministerstvu za bogočastje in pouk:

Vis. c. kr. ministerstvo za bogočastje in pouk!

Izvrševanje sklep občnega zbora z dne 30. junija t. l. useja si z najglobokejšim spoštovanjem podpisani odbor »Pedagogičkega društva« na Krškem visokemu c. kr. ministerstvu za bogočastje in pouk preložiti najjudanejšo peticijo za podaljšanje velikih počitnic na dva meseca na onih ljudskih in meščanskih šolah, kjer ni nobenih srednjih šol.

V naslednjem si useja najponižneje podpisani odbor razložiti razloge, opiraje se pri svoji peticiji, ter naj judaneje prositi, da bi jih blagovolilo visoko c. kr. ministerstvo za bogočastje in pouk vzeti na um:

Tam, kjer so srednje šole, imajo ljudske in meščanske šole že dvomesečne veliko počitnice. Šole pa, katerim se ta olajšava ni podelila, nahajajo se največ na deželi. Tu je pa mnogo bolj potreba daljšega odmora, nego v mestih. Na deželi, po trgih in manjših mestih potrebujejo stariši svojo deco navadno, da jim pomaga pri raznih opravilih, kar napravi, da se taki otroci telesno veliko bolj trudijo, nego po mestih. Taki otroci prihajajo potem trudni v šolo ter se ne morejo

pouka udeleževati s popolno zbranim duhom. Ako bi pa trajale počitnice dalje časa, tedaj bi se odpočili na telesu in na duhu; pa tudi mnoge šolske zamude bi se zmanjšale na ta način. —

Ker vpliva vroči poletni čas kvarno na duh, pomagalo bi se z daljšimi velikimi počitnicami tudi tej nepriliki; kar se je po večih mestih uže zgodilo s tem, da za velike vročine ni šole.

Otroci z dežele, prestopivši v kako srednjo šolo, imajo v zdajnjih razmerah le malo počitnic, sosebno ondi, kjer se prične počitnice z avgustom ali septembrom.

Vrhu tega se zahtevajo od vseh učiteljev jednake sposobnosti in dolžnosti; torej naj bi imeli tudi **vsi učitelji jednake pravice**. Učitelji po večih mestih so uže itak boljše plačani od onih na deželi, akoravno morajo zadnji navadno v težavnejših razmerah in z večim naporom poučevati; kajti šolske sobe po kmetskih šolah so v mnogih slučajih prenapoljene z učenci ter so navadno tudi v slabšem stanju in mnogo bolj nezdrave nego po mestih.

Da bi sedaj uvela se potrebna enakoličnost tudi gledé šolskega časa v mestih in po deželi in da bi se podelil otrokom na deželi oni počitek, ki je potreben, da se telo in duša pravilno razvijata, usoja si »Pedagogiško društvo« na Krškem najudaneje prositi:

»Visoko c. kr. ministerstvo za bogočastje in pouk naj blagovoli dvomesečne velike počitnice, ki so bile uže od nekdaj v navadi, znova uvesti na vseh javnih ljudskih in meščanskih šolah brez izjeme,« — Odbor »Pedagogiškega društva« na Krškem, meseca septembra 1887.

Z Dobrove. (Zakasnjeno, a ne zamujeno.) Učitelji in učiteljice okraja Ljubljanske okolice imeli smo v 27. dan julija t. l. svojo uradno letno konferencijo, katera se je vršila po znanem vzporedu v II. deški mestni ljudski šoli na Cojzovi cesti v Ljubljani.

C. kr. okrajni šolski nadzornik Vinko Levstik prične ob 9. uri zborovanje s tem, da vse p. n. udeležence konferencije prijazno pozdravi, jih navdušuje za njihov važen poklic ter jih vzpodbuja, da bi svoje stanovske dolžnosti točno in vestno izpolnivali.

Namestnikom svojim imenuje nadučitelja gosp. Paplerja. Zapisnikarjem izvolita se po vskliku gg. Sedlak in Kozjak.

G. nadzornik poroča o šolstvu tega okraja sploh, osobito pa o tem, kar je pri nadzorovanji v šolah zapazil. Njegovo poročilo obsega na kratko sledeče:

Po zadnji konferenciji osnovali sta se novi enorazrednici v Pirničah pri Medvodah in v Hrušici pod Ljubljano; dvorazrednica v Šiški razširila se je v trirazrednico, a v Tomišlji in v Bevkah otvorili sta se ekskurendni šoli; na prvi poučuje nadučitelj g. Ušeničnik, na drugej pa učitelj g. Stojec.

Predstavlja zboru one gg. učitelje, kateri so se med časom po lanskej konferenciji v tem okraju iz nova nastavili, namreč: Josip Sedlak, Fran Kozjak, Fran Klinar in Robert Ziegler.

Rednih sol je bilo letos v tem okraju vsega vkup 27, namreč: 16 enorazrednic, 7 dvorazrednic, 1 trirazrednica, 2 štirirazrednici in 1 dekliška dvorazrednica. Edino na Vrhniki bili so otroci po spolu ločeni; po vseh drugih šolah so se vkup poučevali. Vrhu tega bili sta v tem okraju dve ekspositurni in tri šole za silo.

Na rednih šolah poučevalo je 35 učiteljev in 8 učiteljic; od teh oskrbovala sta dva ekskurendni šoli. Veroučiteljev poučevalo je na rednih šolah verouk 25, trije poučevali so na šolah za silo poleg veronauka tudi druge predmete; poleg izprašanih, poučevalo je tudi 9 neizprašanih učiteljic deklice v ženskih ročnih delih na šolah tega okraja.

Na obeh čveterorazrednicah poučevalo se je tudi v nemškem jeziku na podlogi materinščine.

Kar zadeva šolska poslopja, zadostujejo samo tri vsem in vsakovrstnim zahtevam popolno, a vsa druga so pa nekaj precej dobra, nekaj dobra, a nekaj pa tudi le zadostna. Šolske voditelje opominjati se mora, da pazijo tudi na to, da se šolska poslopja v dobrem stanu ohranijo. Gledajo naj pa dalje tudi na to, da bode okrog šolskih hiš vse čedno; plevel in drugo tako nečedno rastlinje naj se vselej sproti od zidovja šolske hiše odstranjuje. Kadar se v oknu šipa ali na strehi opeka vtare, naj se brez zamude z novo, celo nadomesti, da se tako šolski hiši ohrani čedno lice; isto tako tudi velja gledé odpadlega ometa. Tlak je po nekaterih šolskih prostorih zelo zanemaren in jamast. Kar prezračevanje šolskih sob zadeva, se povsod ni zadostovalo postavnim predpisom. Podobe presvetlega vladarja so tu prestare, tam zopet premajhine in šolskim sobam neprimerne. Kar pa red po šolskih omarah zadeva, se na več krajih popolno pogreša. Red mora povsod biti; ako se v šoli ne nahaja, kje bi bil potem?

Učni pripomočki za realistične predmete se še sploh zelo pogrešajo, a z drugimi učnimi pripomočki so pa vse šole tega okraja dovoljno preskrbljene. Zbirko domačih prirodnin si pa vsak učitelj lahko brez posebne težave in za kratek čas preskrbi.

K učnim pripomočkom prištevamo tudi bukvarnične knjige; le prav pridno naj se poslužuje šolskim otrokom in tudi odraslim ljudem, prvim zato, da se vadijo v pravilnem govoru in ročnem čitanju, drugim pa zato, da si likajo in blažijo srce ter si pridobivajo iz njih raznih ved za svoj poklic.

O izposojenih knjigah naj se vedno strogo natančno zapisuje v zapisnik, da se tako kaj ne poizgubi.

Hoja v šolo je bila mimo lani nekoliko slabša in nerednejša, čemur največji vzrok bile so razne bolezni pri otrocih, izredno visok sneg po zimi ter malomarnost nekaterih roditeljev, kakor tudi otrok samih. Gledé šolskih zamud naj se povsod strogo postavno ravna.

Šolska disciplina je splošno ugajala; otroci so se povsod še dosta uljudno obnašali, da, po nekd celó uzorno. Strogo naj se užé iz početka na to gleda, da se otroci privadijo v šolskih klopih prav sedeti. Kar hojo v šole zadeva, naj bodo učitelji in učenci strogo točni; a učitelj naj se vsakikrat za pouk tudi dobro pripravi, da bode tako poučevanje njegovo ne le izdatno, nego tudi mikavno. Otroci naj se privadijo, da se lepo vedejo tudi zunaj šole; vsakega naj uljudno pozdravljajo, dečki naj se imenitnejšim osebam odkrivajo ter vsi lepo, mirno v šolo in iz šole na dom hodijo.

Šolska naznanila naj se starišem med šolskim letom štirikrat pošljejo v pregled in lastno-ročni podpis; ako pa stariši pisati ne znajo, naj pa skrbé, da naznanilo podpiše kaka veljavna priča.

Uradne knjige so bile povsod prav dobro urejene.

Potem poroča g. nadzornik dalje o uspehu in napredku posameznih predmetov po šolah ter pravi, da se sploh po vseh šolah prehitro čita, kar pa ni prav. Pri prebrzem čitanju otrok na zapadek berilne vaje prav nič misliti ne utegne. Da se ta napaka odstrani, naj se v I. in II. šolskem letu otroci vadijo besede v zloge in te v posamezne glase dobro in prav deliti. Nazorni nauk naj se prvo leto kot predmet goji, a druga leta naj se pa naslanja na različne berilne vaje.

V računstvu dosegel se je sploh dober, na več šolah tudi prav dober uspeh; le računstvo na pamet naj bi se tó in tam bolje vadilo; sploh naj se pa po vseh šolah obravnavajo naloge iz dejanskega življenja — za praktično življenje, v katero mladina potem prestopi.

Gledé zemljepisnega pouka se nekateri gg. učitelji niso držali prave poti, ker so prehajali od celote na posamezne dele, torej pričenjali so v daljavi, od koder prehajali so še le na domači kraj. Ta pouk naj se vselej začénja pri šoli in domači hiši. Iz te naj se razširja na domačo vas in od tod dalje na vasi domače župnine na sosedne tako, da se najpreje obravná domači okraj, potem sosedni okraji ter domovina ali domača dežela. Potem pridejo na vrsto sosednje dežele in tako polagoma vse kronovine »Avstrijske države« — država sama; dalje države v Evropi. Potem obravnavajo naj se še drugi deli zemlje primerno na kratko, od kodar preide se še le k zemeljski globi itd. Tvarine za tako razpravljanje zemljepisnega pouka dobi večí učitelj v »Vrtec« in »Karnijoliji« na razpolaganje.

Pri lepopisnem in pisalnem pouku sploh, naj se pred vsem na to pazi in gleda, da otroci v klopih pravilno sedé in peresa prav držé. Po vseh šolah tega okraja naj se rabijo pri lepopisji, spisji, računstvu in risanju enaki zvezki, najbolje Mussil-ovi, ne pa na vsaki šoli kakega drugega založnika.

Naravoslovno-prirodopisni pouk naj se vadi na podlogi gradiva, katero sprétnemu učitelju v tem obziru ponuja domači kraj in njegova okolica.

Gledé risanja in petja dosegel se je po šolah tega okraja dosta boljši in dovoljnejši uspeh mimo lanskega šolskega leta.

G. nadzornik k sklepu svojih opazek vse zbrane še enkrat prav prijazno spominja na točno in vestno izpolnovanje dolžnosti, koje jim naklade njihov težavni, a imenitni poklic; drzé naj se strogo povsod postavnih določil in predpisov, pa jim nihče kaj predbacivati ne bode mogel.

Gospod Galé poroča o zaprekah, katere na deželi šolskemu pouku in pravi vzgoji mladine opovirajo. *) Ravno o tem predmetu nadaljeval je potem nadučitelj g. Kavčič tudi iz lastnih izkušenj kaj vrlo-dobro. Tretja poročevalka v tem obziru bila je gospodična Vidic. Ker sta užé omenjena poročevalca nalogo svojo vsestransko in temeljito rešila, oprostí se po konferentih imenovana zadnja poročevalka daljnega poročevanja. Pri g. Kavčič-evem govoru uname se precej živahna debata, katere udeleževali so se gg. Papler, Ušeničnik in Kermavner. Obseg tej bil je ta, da sl. c. kr. okrajni šolski svét v marsikaterem slučaju z izkazanimi malo-

*) Ta govor bode »Tov.« prinesel na drugem kraju.

marneži premehko ravna, ter da se je užé dogodilo, da se po krajnem šolskem svétu stavljeni kazenski nasveti niso strogo izvršili.

Nadučitelj g. Rant pa k temu dostavi, da, kar zadeva Dobrovsko šolo, se to do sedaj še nobenkrat ni zgodilo, čeravno je bilo v zadnjih dveh šolskih letih užé precej veliko število strogih in ostrih kazenskih slučajev. Gledé kazal šolskih zamud naj le voditeljstvo šolsko in krajni šolski svét strogo in postavno ravnata, pa bode tudi c. kr. okrajni šolski svét gotovo svoje storil.

Gosp. nadučitelj g. Ušeničnik konečno nasvétuje, da naj c. kr. okrajni šolski svét krajne šolske svéte v tem obziru blagodejno podpira, ker samo tako je mogoče za redno šolsko obiskovanje koristno in uspešno delovati.

Nadučitelj g. Rant razpravlja: Kako more učitelj na deželi kmetijstvo, osobito pa sadjarstvo koristno pospeševati. Poročila sicer ni spisal, zakaj ne, se je opravičil. Poudarjal je pred vsem, da je kmetijski pouk na šolah po deželi zeló potreben; pouk ta more večí učitelj med realistične predmete v šoli koristno in uspešno vpletati. Razlaga dalje, kakov naj bode šolski vrt in kako naj se pravilno in dejansko razdeli, da bode zadostoval svojemu namenu. Kako in s čim naj se ob začetku nasadi in obseje, kako se sadé in sejejo sadne peške in koščice ter, kako je z drevesnico, sejalnico in pikirnico kolobariti.

Dalje je dejansko kazal, kako se mala drevesca pikirajo, kako se v zboljšani sklad, za lubad, na sedlo in z nakladom primerni sadni divjaki plemenijo. Govoril je na kratko tudi o razredjevanji, snaženji in obnavljanji starejšega sadnega drevja ter o pravilnem nasadu na stalno mesto. Več je še povedal, kako se morena dva načina prav dober in cenó cepilni vosek ter tako mazilo za večje drevesne rane in poškodbe demá pripraviti in narediti.

Opozoril je gg. sotrudnike tudi na zalego glogovega belina, katera prikazovala se je ravno ob tem času užé kaj očitno na sadnem drevju, ker so začele male gosenci iz jajc lesti, listje razjedati in si zimska bivališča prirejati. Priporočal je konferetom, da sè šolsko mladino vred užé sedaj, osobito pa v teku zime temu požeruhu napovedujejo splošno vojsko. Najpotrebnejše sadjarsko orodje, par letošnjih divjakov, nekoliko cepičev in provizoričnih podlog tem, kakor tudi nekoliko gnjezd zalege glogovega belina bilo mu je služilo v dejanski referat njegov. Vsa razprava njegova trajala je dosta nad celo uro; posebno je to, da so se za-njo celó nekatere unete gospodične učiteljice zanimale.

Konečno nasvétuje še g. Rant, da naj se prihodnje leto okrajna učiteljska konferenca za Ljubljansko okolico o pravem času vzpomladi na kaki šoli, kjer je užé šolski vrt, priredi, da se tako sadjarski pouk na vse strani temeljito in dejansko obdela. To dejansko poročilo na vrtu samem, pripravljen je g. Rant z veseljem vzprejeti in izvršiti, če se njegov nasvèt vzprejme. Nasvèt se odobri.

Med Rantovimi raspravami počastil je zbrane p. n. gosp. okrajni glavar J. Mahkot, katerega so vsi navdušeno pozdravili. Tudi gosp. okr. glavar je zbrane kaj laskavo pozdravil. Govorí jim o dolžnostih njihovih ter primerja preteklost sè sedanjostjo gledé šolskega napredka in uspeha pri pouku v tem okraji. Rekel je, da je napredek očiten, kar kaže, da so učiteljske moči zeló marljive in delavne v težavnem poklicu svojem. Spodbuja jih, da naj bodo strogo vestni v svojem imenitnem poklicu, da postane šolski okraj Ljubljanske okolice drugim šolskim okrajem po deželi v vsakem obziru vzgled in uzor.

Samoučila. To točko razpravlja gosp. nadzornik tako, da a) prečita zapisnik o knjigah, katere so se rabile leta 1886/7. na šolah tega okraja pri pouku. Gosp. Papler nasvétuje, da naj se ravno té knjige tudi v bodočem (1887/8.) šolskem letu rabijo. Nasvèt se soglasno vzprejme. b) Ker se je ob nadzorovanji šol opazila velika razlika lepopisnih, spisovnih, številnih in risanskih zvezkov po šolah tega okraja, prečita g. nadzornik ukaz ministerstva za uk in bogočastje, v katerem se naglašá, da se smejo po šolah rabiti edino in le samo taki zvezki, katere je ministerstvo odobrilo. Da bode v tem obziru nekako vzajemno soglasje po vseh šolah vsega okraja, nasvétuje g. Kermavner da bi se splošno rabili Mussilovi zvezki. Tudi ta nasvèt se soglasno vzprejme.

O stanu učiteljske knjižnice poroča g. Adamič tako-le:

Razposlal se je zapisnik o prirastku knjig v tekočem šolskem letu vsem vodstvom, oziroma p. n. učiteljem in učiteljicam tega okraja. Iz zapisnika razvidno je, da se je knjižnica pomnožila za 54 knjig, 30 zvezkov in 1 zvezek muzikalij. Knjižnica šteje do sedaj 282 del sè 477. vezanimi knjigami, 18 zemljevidi, 7 učnimi érteži in 51 muzikalijami.

Pri lanskej konferenciji nasvetovalo se je, da se kupi: Rein: »Pädagogische Studien«, — Helfert: »Oesterreichische Volksschule. I in III. knjiga je izšla, a II. knjiga še ne. — Baumer: »Geschichte der Pädagogik«. — Hahn, Pokorny, Hochstetter: »Allgemeine Erdkunde«. — Fröh-

lich: »Die wissenschaftliche Pädagogik«. — Schumi: »Archiv für Heimatskunde«. — Vse te knjige so se nakupile, razun »Archiv f. Hmtkd., ki boše še le letos kompletno izšla, kakor (mi) je g. Schumi z dopisnico naznanil.

Od deželnega šol. svéta dobila je knjižnica kot darilo: Kramer: »Kmetijsko berilo za nadaljevalne šole«. — Dimitz: »Kurzgefasste Geschichte Krains«. — Dr. Močnik: »Aritmetika za učiteljska«. —

Seji knjižničnega odbora bili sta v tekočem šol. letu dve. Pri teh sejah pregledal je odbor račune od leta 1885. in 1886. ter jih potrdil. G. Bregar obljudi, da boše nov zapisnik uredil.

Naročena je knjižnica še za prihodnje:

1. na »Učiteljskega Tovariša«. 2. »Vrteca«. 3. »Zvone«. 4. »Popotnika«. 5. »Alte und neue Welt«. 6. »Schulzeitung«. 7. »Weltliteratur«. 8. Oesterr. ungar. Monarchie in Wort und Bild«. Knjižnica je dalje naročene t. j. je ud »Glasbene« in »Slovenske Matic«. —

Dohodkov imela je knjižnica v imenovanem letu . . . 205 gld. 48 kr.

Troškov pa . . . 158 » 79 »

Preostanka je . . 46 gld. 69 kr.

Pregledovalcema računov sta bila odbrana g. g. Papler in Črnè; račune sta koj pregledala, a je ne odobrila, radi česar boše knjižnični odbor sam še enkrat to stvar pregledal in v posledici tudi odobril.

G. Adamič se odločno odpove častnemu, a nehvaležnemu poslu knjižničarja.

Nasvèt v nakupu novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico, vzprejme se brez premene. Na g. Bregarjev predlog izvolita se po vsliku gg. Govekar in Galé kot nova uda. G. Rant nasvètuje, da ostane bivši stalni odbor. Vzprejme se enoglasno. G. nadzornik se zahvalnje g. c. k. okrajnemu glavarju za čast, ker je prišel h konferenciji, g. g. poročevalcem za skrbno izvršena poročila, a vsem udeležnikom pa za tako mnogoštevilno in točno udeležbo.

G. predsednik zaključi konferencijo s trikratnim »Slava« na presvetlega vladarja, čemur konferenti navdušeno odzivajo in zapojó veličastno »Avstrijsko himno«.

Vrli g. okrajni glavar plača potem vsakemu določeno dnino. Vkupno kosilo bilo je potem na vrtu Virantove gostilnice. Med bratovskimi pogovori, primernimi napitnicami in popevanjem národnih popevk ginil je čas le prehitro ter se približal trenotek, da smo se razšli.

Iz Ljubljane. V sedanji jesenski preizkušnji učiteljske sposobnosti se je oglasilo 13 kandidatov in 10 kandidatnj. Iz mej teh je bilo za ljudske šole s slovenskimi in nemškim učnim jezikom 13 udeležnikov, z nemškim učnim jezikom 2 udeležnika, za meščanske šole z nemškim učnim jezikom 2 udeležnika in iz francošćine 3 kandidatnje. Preizkušnje pa so se tako-le izšle: sposobnih za poučevanje v ljudskih šolah sè slovenskim in nemškim jezikom je 7 učiteljev in 7 učiteljic, — samo z nemškim jezikom 2 učitelja in za meščanske šole z nemškim jezikom 1 učitelj; 2 učiteljici ste sposobni za poučevanje v francoskem jeziku.

— Pri preizkušnji učiteljske sposobnosti so se pismeno izdelovala te-la vprašanja: I. Za meščanske šole: Iz pedagogike: 1. Was versteht man unter Einbildungskraft, und wie soll der Lehrer dieselbe in den Dienst des Unterrichtes nehmen? — 2. Wie geht die Bildung der Begriffe im Geiste des Schülers vor sich, und wie wird dieselbe im allgemeinen befördert? — Iz prirodopisa: 1. Beschreibung des Nervensystems des Menschen und seiner Functionen. (Hieher gehörige Gesundheitsregeln sind auch anzuführen und zu begründen.) 2. Beschreibung der Schachtelhalme (Equisetaceae) (an einem Beispiele durchzuführen). Iz naravoznanstva: 1. Die Anwendungen des Pendels sind eingehend darzulegen und zu erklären. (Mit etwaigen Zeichnungen.) 2. Der Phosphor; Vorkommen, Gewinnung, Eigenschaften, Verwendung, Kreislauf und Verbindungen desselben. — Iz matematike: Es sollen 24 Zollpfund Gold legiert werden aus zwei Goldsorten, deren eine dem Feingehalt $\frac{9}{10}$ (d. h. auf je 9 Gewichtstheile Gold kommt 1 Gewichtstheil Zusatz, etwa Kupfer), die andere dem Feingehalt $\frac{3}{4}$ entspricht. Wie viele Zollpfunde müssen von jeder Gattung genommen werden, wenn die legierte Menge die Feinheit $\frac{4}{5}$ besitzen soll? 2. Das Trinom $x^2 - 5x + 6$ ist in zwei Factoren zu zerlegen. 3. $\sqrt{x-7} = \sqrt{x-1}$; $x = ?$; 4. Die Differenz der Quadrate über den Katheten eines rechtwinkligen Dreiecks beträgt 119, die Summe dieser Quadrate 169; es sind die Bestandtheile dieses rechtwinkligen Dreiecks zu berechnen; 5. Herr Friedrich P . . . hier bestellt bei Herrn Johann M . . . , Möbelfabrikant hier, eine Einrichtung nach vorgelegter Zeichnung und zahlt à Conto fl. 2000. Dieser Fall ist in den Büchern des Möbelfabrikanten zu verzeichnen. II. Za ljudske šole: Iz pedagogike. (zugleich aus Deutsch und Slovenisch): Welche Mittel stehen dem Lehrer zugebote, um in den Kin-

dern die Liebe zur Heimat zu erwecken? — Kako naj šola domačo vzgojo dopolnjuje in podpira? Iz matematike: 1. 2500 fl. Capital wächst in 3 Jahren auf 2800 fl. an; a) zu wie viel Procent verinteressiert sich das Capital, b) auf welche Summe würde dieses Capital in derselben Zeit anwachsen, wenn es zu ebensoviel Procenten auf Zinseszinsen angelegt wäre und diese halbjährlich zum Capital geschlagen werden würden? 2. Vier Personen vertheilen eine Summe so unter sich, dass A $\frac{1}{3}$, B $\frac{1}{4}$, C $\frac{1}{5}$ und D den Rest, d. i. 520 fl. erhält; wie viel bekommt jede einzelne Person und wie viel alle zusammen? 3. ein prismatisches, 9 dm langes und 5 dm breites Gefäss war theilweise mit Wasser gefüllt. Als in dieses eine Bleikugel gegeben wurde, stieg das Wasser um 2.7 dm und deckte die Kugel vollständig. Welchen Halbmesser hatte die Kugel? — Iz realij: 1. Die Spechte (methodische Behandlung). 2. Gute und schlechte Wärmeleiter und ihre Anwendung. 3. Der Streit zwischen Friedrich dem Schönen und Ludwig dem Baier ist zu erzählen.

— (Vabilo) k slovesnosti 25letnega službovanja v Ljubljani, katero praznujeta gg. nadučitelj L. Belar in učitelj Fr. Raktelj, oziroma 40letnega učiteljevanja in delovanja kot cerkveni pevovodja prvo imenovanega gospoda — dne 17. novembra 1887. Vspored: 1. Ob 10. uri slovesna sveta maša pri sv. Jakobu. 2. Poklon in častitanje slavljencema v 2. mestni šoli. 3. Ob 1. uri vkupni obed v gostilnici g. Ferlinca »Pri zvezdi«. Kdor se misli udeležiti vkupnega obeda (convert 1 gld.), naj blagovoli to po dopisnici naznaniti g. učitelju Fr. Kokalju.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Janez Levec, II. učitelj v Radečah in gspdc. Ana Bauer, II. učiteljica v Mokronogu, sta s službama menjala. — G. Fran Marolt, učitelj v Blagovici, je dobil službo na Brdu pri Podpeči. — G. Luka Knific, zač. učitelj v Besnici pri Kranji, je za trdno postavljen. — G. Fran Črnagoj, učitelj pri sv. Gregorji (pri Sodrašici), pride zač. v Šmartin pod Šmarjino Goro. — Gspdc. Ana Roth, izpr. kandidatinja, pride v Komendo (St. Peter). — G. Peter Pogačnik, učitelj v Tujnicah, gre zač. v Blagovico in gspdc. L. Moos, izpr. kandidatinja, gre zač. v Tujnice.

Št. 537.

Razpis učiteljskih služeb.

okr. š. sv. Na c. k. rudarski ljudski šoli v Idriji umestila se bode služba druge učiteljice s 450 gld. letne plače in z 90 gld. službine doklade ali po zaporednem imenovanju oziroma 3. in 4. učiteljica služba s 400 gld. letne plače in z 80 gld. službine doklade in potem s petletno doklado, katerih je ustanovljenih 6 po 40 gld. na leto štetih od dneva, kadar je bila katera za trdno nastavljena. — Prosilke za to službo naj v svoji prošnji dokažejo, koliko so izobražene in da so sposobne v nemškem in slovenskem učnem jeziku poučevati ter naj jih po uradnem potu do 20. decembra 1887. l. ulagajo pri podpisanem c. k. vodstvu. Služba pa se bode za eno leto začasno podelila, katero pa se bode po popolno zadovoljnim službovanju v službo vstelo.

C. k. rudarsko vodstvo v Idriji v 3. dan novembra 1887. l.

J. R. Miliceva tiskarna priporoča sledeče knjige za mladino in šolske knjižnice:

Marija naša pomočnica. Povest za mlade in odrasčene ljudi. — Vezano 24 kr.

Zlati orehi, slovenski mladosti v spomin. Spis. I. Tomšič. Vezano 36 kr.

Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli. Spis. J. Leban, (Gradimir), ljudski učitelj. Cena brošuri 30 kr., po pošti 5 kr. več.

Oče naš. Povest za krščansko mladost in krščansko ljudstvo. Cena 60 kr., po pošti 5 kr. več.

Darek priidni mladosti podelil A. Praprotnik. Z nekaterimi podobami. I, II. in III. zv. Posamezni po 36 kr., vsi trije vkup 1 gld.

Svete pesmi za šolsko mladost. Nabral in izdal A. Praprotnik. Pomnožene 15 kr.

Pesmarčica po številkah za nežno mladino. Sestavil A. Foerster. — Drugega natisa. Cena 15 kr.

Šolske Drobttinice v 25letni spomin smrti A. M. Slomšek-a. Spisal F. Jamšek.

Cena brošuranemu iztisu 1 gld., trdo v platno vezan. 1 gld. 20 kr., po pošti 10 kr. več.

Zaloga obrazcev za cerkev, šolo, urade in privatne potrebe.